

Sikkerhedsforvaring.

Foredrag holdt i »Dansk kriminologisk Selskab«
den 18. Maj 1943.

I Anledning af, at der nu er hengaaet 10 Aar, siden den nye Straffelovs Bestemmelser om Sikkerhedsforvaring traadte i Kraft, kunde det maaske have Interesse lidt nærmere at undersøge, hvorledes Straffelovens Bestemmelser har virket, og hvorledes Bestemmelserne er ført ud i Livet. Jeg har derfor med Glæde efterkommet det kriminologiske Selskabs Bestyrelses Anmodning om at indlede en Forhandling om dette Emne.

Bestemmelserne om Sikkerhedsforvaring findes i Straffelovens §§ 65—69. Jeg skal ikke her trætte med nogen Gennemgang af de enkelte Paragraffer, men kun lige trække Betingelserne for Anvendelse af Sikkerhedsforvaring op, saaledes som de findes i § 65, 1. Stk.:

»Naar en Person, som for en i Kapitel 24 omhandlet Forbrydelse eller ifølge 2 Domme har udstaaet Fængselsstraf eller har hensiddet i Arbejdshus i tilsammen mindst 2 Aar, paany gør sig skyldig til Straf af Fængsel, og de foreliggende Oplysninger kendetegner ham som en erhvervs- eller vanemæssig Forbryder, kan Retten, hvis Hensynet til Samfundets Sikkerhed findes at kræve det, dømme ham til at tages i Sikkerhedsforvaring, der da træder i Stedet for Straf.«

Jeg skal da til Indledning give nogle faa statistiske Oplysninger. — Det kan straks siges, at Sikkerhedsforvaring ikke har haft den Succes, som f. Eks. Arbejdshus, idet der i de forløbne 10 Aar kun er afsagt 83 Domme til

Sikkerhedsforvaring, medens der i det samme Tidsrum til Arbejdshus er afsagt langt over 1000 Domme.

De 83 Domme vedrører 80 Domfældte, idet tre af de Domfældte har været idømt Sikkerhedsforvaring 2 Gange.

Bestemmelsen i Straffelovens § 37, 2. Stk. om Adgangen til at overflytte Fængselsfanger, hvis Straffetid udgør 8 Aar eller derover, til Sikkerhedsforvaring har kun været benyttet i 2 Tilfælde, og der vil i denne Redegørelse blive set ganske bort fra disse Tilfælde.

Tilgangen til Sikkerhedsforvaringsafdelingen i Horsens har været meget ujævn, hvilket vil fremgaa af de Tal, jeg nu skal nævne:

1933	1 (14. November 1933)
1934	16 (2. Inds. ²⁹ / ₃ 1934)
1935	17
1936	12
1937	6
1938	3
1939	4
1940	7 + 1
1941	9
1942	5 + 2
	80 + 3

Som det vil forstaaes af disse Tal, har Tilgangen været meget svingende, men et Gennemsnit af de sidste 6 Aars Indsættelser viser, at Tallet ligger omkring 5—6 om Aaret.

Det var vanskeligt inden Straffelovens Ikrafttræden at danne sig et Skøn over, hvor mange der kunde tænkes at komme i Sikkerhedsforvaring efter de Retningslinier, som Straffeloven og Motiverne giver, og Direktoratet for Fængselsvæsenet har derfor i 1931 ladet et Rundspørge gaa til de 3 Statsfængsler i Vridsløse, Nyborg og Horsens om, hvor mange af de hensiddende Fanger man maatte anse for egnede til Sikkerhedsforvaring for derigennem at danne sig et Skøn over, hvor mange Pladser man eventuelt skulde

disponere over. Der er sondret imellem Fanger, der anses for utvivlsomt egnede, og Fanger, for hvis Vedkommende saadan Anbringelse muligvis kan være tvivlsom.

De fra Anstalterne afgivne Svar tager sig herefter saaledes ud:

	utvivlsomme	tvivlsomme
Nyborg	2	1
Vridsløselille . . .	38	2
Horsens	50	54
	<hr/>	<hr/>
ialt	90	57

Det højeste Antal, der i de forløbne 10 Aar paa een Gang har været anbragt i Sikkerhedsforvaringsafdeling i Horsens, har været 60.

Det er selvfølgelig ikke min Mening at ville antyde, at Fængslets Embedsmænd skulde have bedre Forudsætninger end Domstolene for at afgøre, i hvilke Tilfælde Sikkerhedsforvaring bør anvendes, men det er utvivlsomt, at der fra Domstolenes Side er vist megen Tilbageholdenhed i Anvendelsen af dette Repressionsmiddel.

Om de fornævnte 80 indsatte vil jeg nu give nogle faa almindelige statistiske Oplysninger:

De Domfældtes Alder ved Indsættelsen:

1	var	21	Aar.
2	»	24	»
1	»	25	»
2	»	27	»
2	»	29	»
14	»	mellem 30—35 Aar.	
21	»	»	35—40 »
26	»	»	40—50 »
10	»	»	50—60 »
1	»	over 60 Aar.	

80

Kriminel Fortid: Alle har tidligere været straffet med Forbedringshusarbejde, Tugthusarbejde, Fængsel eller Arbejdshus.

2	har kun een Gang tidl. afs. saadan Straf.
1	» » » » » » » » her
	i Danmark, men flere Gange i Udlandet.
2	har 2 Gange tidligere afsonet saadan Straf.
8	» 3 » » » » » »
7	» 4 » » » » » »
60	» 5 » eller flere Gange tidligere afs.
80	saadan Straf.

Af de sidstnævnte 60, der tidligere har afsonet alvorlige Straffe mere end 5 Gange, har 15 tidligere været idømt Arbejdshus. Jeg vil bede Dem lægge Mærke til dette Tal, som jeg senere skal komme tilbage til.

Hvad den nu begaaede Forbrydelse angaar, stiller Forholdet sig saaledes, at langt det overvejende Antal drejer sig om Tyverier eller Tyveri i Forbindelse med andre Ejeendomsforbrydelser.

Forbrydelse:

1	er straffet for Brandstiftelse § 181 i Forbindelse med Tyveri.
2	er alene straffet for Sædelighedsforbrydelse (begge tidl. straffet for samme Forbrydelse).
1	straffet for Sædelighedsforbrydelse samt for Tyveri og Betleri.
76	straffet for Tyverier.
80	

Erhverv:

Arbejds mænd	31
Faglærte Arbejdere	19
Landarbejdere, Gartnere	10
Mejerister	4
Repr. (Arbejds mænd)	10
Sømænd	3
uden Erhverv	3
	<hr/>
	80

Fødsel:

I Ægteskab.....	69
Udenfor Ægteskab	11
	<hr/>
	80

Ægteskabeligt Forhold:

Ugift.....	65
Gift	4
Separeret	1
Skilt	8
Enkemænd	2
	<hr/>
	80

Opdragelse:

Hos Forældre.....	52
» Slægt.....	4
» fremmede.....	3
paa Ungdomshjem	21
	<hr/>
	80

Det kunde synes, som om de objektive Betingelser, der efter Straffeloven kræves for Anvendelse af Sikkerhedsforvaring, er meget vide. Der tales i Kommissionens Motiver saa meget om de særdeles farlige Sædelighedsforbrydere, medens det i Praksis har vist sig, at der kun er inddømt en enkelt i Sikkerhedsforvaring. Jeg skal ganske kort referere de tre Domme, der drejer sig om Sædelighedsforbrydelser:

1) 25-aarig Arbejdsmand og Landarbejder, født 1910.

Før sit 18 Aar 4 Gange fritaget for Tiltale for Tyveri mod Værgeraadssorg og derefter straffet.

1. 1927 1 Aars Fbh. spl. og gr. Tyveri-Belleri	} begge for 18 Aar
2. 1928 1 » » » » » »	
3. 1929 8 Mdr. » » Tyveri	
4. 1929 1 Aars » » og gr. Tyveri	
5. 1931 1 ¹ / ₄ » » » » » »	
6. 1932 2 » » » » » »	

Nu ved Nævningeting i Septbr.-Oktbr. 1934 dømt for

at have bellet mange Steder paa Sjælland, i Juni og Septbr. stjaalet 2 Cykler og Septbr. 1934 forsøgt ved Vold at tiltvinge sig Samleje (Strfl. § 216 jfr. § 21,1)

Retslægeraadet udtaler: »en noget psykopatisk præget Vaneforbryder . . . . . da det med betydelig Grad af Sandsynlighed kan forudses, at han paa fri Fod atter i Fremtiden vil gøre sig skyldig i Lovovertrædelser, derunder mulig ogsaa seksuelle og saaledes *vil kunne blive farlig* for Retssikkerheden, skal Retslægeraadet anbefale, at han anbringes i Sikkerhedsforvaring.«

2) 58-aarig Arbejdsmand:

1916 80 Dg. Fg. paa sdv. Fgk. Uterlighed, Strfl. 1866 § 176 jfr. §§ 173 og 174.

1930 5 Aars Fbh. arb. Blodskam, Strfl. 1866 § 161 og Uterlighed § 176 jfr. §§ 173 og 174.

Nu for Nævningeting dømt for Uterlighed mod en 10—11 Aars Pige (Strfl. 1930 § 222 jfr. § 224 jfr. § 226) og for Forbrydelse i Familieforhold og mod Kønssædeligheden ved at behandle 9—10-aarig Pige, der var hans Barn med hans ægtefødte Datter uterligt, § 212 jfr. 210, 1. Stk. 2. Pkt. — Sikkerhedsforvaring ved Landsretten, stadf. ved Højesteret. — Spørgsmaalet om Kastration har været forelagt denne Fange, men han afviser bestemt at ville underkaste sig denne Operation, i alle Tilfælde vil han have Sikkerhed for at blive benaadet straks efter foretagen Operation.

3) 42-aarig Landarbejder og Tjenestekarl:

1. 1916 80 Dg. Fg. paa sdv. Fgk. Tyveri, ul. Omg. m. Hitg.

2. 1917 100 » » » »

3. 1919 1 Aars Fbh. arb. »

4. 1922 2¹/₂ » » »

5. 1926 2²/₃ » » Uterlighed

6. 1927 2 » » Tyveri

7. 1929 3 » » »

8. 1932 4 » Tugthusarb. » og Hæleri.

Nu ved Nævningetinget dømt for gennem $\frac{1}{2}$ Aar gentagne Gange at have haft Samleje med en 9—10-aarig Pige — Dommen stadfæstet af Højesteret.

Retslægeraadet . . . . . skal Retslægeraadet udtale, »at han vel efter det foreliggende har vist vedvarende kriminelle Tilbojeligheder, og nogen korrigerende Virkning af de ham idømte Straffe har ikke kunnet paa-vises, men dels har han fortrinsvis gjort sig skyldig i Ejendomsforbrydelser, dels har hans Sædelighedsforbrydelser i 1926 og nu ikke en saadan Karakter, at man tør anse Faren for nye alvorlige Sædelighedsforbrydelser for nærliggende, i Særdeleshed ikke, dersom det alvorlige Forsøg paa Pacificering gennem Sikkerhedsforvaring gennemføres.«

Som det vil ses, er ingen af disse 3 Typen paa den farlige Voldtægtsforbryder, som Motiverne saa indgaaende omtaler. — Den endelige Formulering, som Straffeloven har faaet i § 65, nøjes da ogsaa med kun at kræve een tidligere Dom for Overtrædelse af Kap. 24, medens man ved alle andre Forbrydelser krævede 2 Domme. For Berigelsesforbrydernes Vedkommende er man blevet staaende ved 2 Domme og en Afsoningstid af 2 Aar i Fængsel eller Arbejdshus. — Jeg skal tillade mig at citere, hvad Motiverne til K. U. siger:

»At man her er inde paa ret vilkaarlige Afgrænsninger, der som Følge deraf i det enkelte Tilfælde kan virke uheldigt haade i den Retning, at Bestemmelsen overfor Berigelsesforbrydere kan bringes for hurtigt i Anvendelse og, særlig overfor Sædelighedsforbrydere, mulig for sent, er man klar over; men man formener dog, at den foreslaaede Formulering som Regel vil ramme den rette. Nogen Grund til Frygt for, at Domstolene skulde misbruge Bestemmelsen og bringe den til Anvendelse paa Berigelsesforbrydelser, saa snart dens ydre Betingelser foreligger, selv om dens indre Grund mangler, behøver man næppe at nære, og

med Hensyn til saadanne Sædelighedsforbrydere, der ikke opfylder Bestemmelsens ydre Betingelser, men overfor hvem deres Anvendelse dog i det enkelte Tilfælde kunde være ønskelig, maa erindres, at Domstolene altid har det i deres Magt at idømme disse grove Lovovertrædere en alvorlig og langvarig Straf efter vedkommende Specialbud.«

Med Hensyn til den anden objektive Betingelse for Anvendelse af Sikkerhedsforvaring, nemlig at »Hensynet til Samfundets Sikkerhed kræver det«, vil jeg ogsaa gerne citere K. U.'s Motiver, hvor der i høj Grad manes til Forsigtighed i Anvendelsen af Sikkerhedsforvaring; — der siges:

»Kommissionen er vel klar over, at der, naar Talen er om at indføre saa vidtgaaende Repressionsmidler som foreslaaet i denne Paragraf, maa udvises en betydelig Forsigtighed og derfor opstilles Garantier, uden hvilke Midlet ikke kan anvendes. Men paa den anden Side bør disse Garantier dog ikke være saa tyngende, at Bestemmelsen bliver værdiløs i Samfundets Kamp mod *dets allerfarligste Forbryderelementer* eller i hvert Fald først lader sig bringe til Anvendelse paa et saa sent Tidspunkt i Forbryderens Liv, at han alt har naaet at tilføje Samfundet *de største Skader*, medens disse under en mere til subjektive og mindre til objektive Vilkaar bunden Lovgivning kunde have været forhindrede.«

Disse K. U.'s Motiver optrækker efter min Mening langt skarpere end Straffeloven, at det skal dreje sig om de alleralvorligste Forbrydelser. Og naar jeg tænker paa flere af de Domme, der har ført til Sikkerhedsforvaring, er det lidt vanskeligt at finde Forbindelse med de citerede Udtalelser i Motiverne — »tilføjet Samfundet *de største Skader*« og de nu begaaede Forbrydelser.

Specielt mener jeg, at det er betænkeligt at anvende Sikkerhedsforvaring overfor ganske unge Forbrydere. Selv om det ikke drejer sig om ret mange i Antal, er det, at man er gaaet helt ned til 21. Aars Alderen, særdeles betænkeligt.

Sikkerhedsforvaring bør kun anvendes som et allersidste Middel og i de meget udprægede Tilfælde.

Som jeg oplyste ved Skemaet om kriminel Fortid, er 15 af de indsatte Domfældte tidligere idømt Arbejdshus. Af Bestemmelsen i § 65 forudsættes, at Afsoning af 2 Aars Arbejdshus sættes lig med 2 Aars Fængsel, og det kunde for saa vidt antages, at dette var ment som det normale; men i K. U.'s Motiver anføres det udtrykkeligt, at man af H. t. *Sædelighedsforbrydere* og *Alfonser* regner med den nærliggende Mulighed, at en tidligere ufarlig Forbryder ved ny Forbrydelse aabenbarer sig som kvalificeret til Behandling i Sikkerhedsforvaring. Jeg skal oplyse, at ingen af de omtalte 15 Domfældte har været dømt for Sædelighedsforbrydelse eller for Alfonseri.

Efter min Mening er der — bortset fra de Tilfælde, Motiverne som nævnt omfatter — en Væsensforskel paa disse 2 Forbryderkategorier. At der kan skønnes forkert i et enkelt Tilfælde kan ikke undgaas, men det relativt store Antal der her er Tale om -- 15 af 80 — lader formode, at Fejlprocenten er meget høj. Jeg skal saa lade staa hen, hvorvidt det er den tidligere Arbejdshusdom eller den senere Sikkerhedsforvaringsdom, der er forkert. Det vilde være en meget uheldig Praksis om Trinfølgen blev: Fængsel, Arbejdshus og Sikkerhedsforvaring svarende til Fængsel, Forbedringshusarbejde og Tugthus i den gamle Straffelov. Det er netop fængselsmæssigt set et af de allerstørste Fremskridt, der er naaet ved den ny Straffelov, at der finder en Udskillelse Sted, og man bør — efter min Mening — ikke gøre Grænserne mellem de forskellige Kategorier for flydende. Mellem Arbejdshus og Sikkerhedsforvaring bør der være et Svælg, idet disse Repressionsmidler tager Sigte paa 2 væsensforskellige Kategorier af Lovovertrædere.

I § 70 i Kommissionens Forslag hedder det, at »Sikkerhedsforvaring udstaaes af Mænd i en dertil særlig indrettet Statsanstalt.« I de efterfølgende 3 Forslag er denne For-

mulering ændret til, at »Sikkerhedsforvaring udstaaes af Mænd i en dertil indrettet Statsanstalt eller Afdeling af en saadan«, og denne Formulering gaar igen i § 67 i Straffeloven.

I Motiverne til daværende Justitsminister Steinckes Forslag udtales det, at en Afdeling af Horsens Straffeanstalt *foreløbig* agtes anvendt i Forbindelse med Fangekolonien Kølsen, indtil den af den daværende Fængselsdirektor foreslaaede »Fællesanstalt for 1) strafmodtagelige Psykopater, 2) Personer, der er dømt til eller skal overføres til Sikkerhedsforvaring samt 3) Personer, der er dømt til eller skal overføres til Arbejdshus« tilvejebringes.

Saaledes som Forholdene er nu, og som de har udviklet sig fra dengang, mener jeg, at det er godt, at man ikke begyndte med at bygge en saadan Fællesanstalt, og jeg tror næppe, at der i Dag er nogen, der vilde gaa ind for en Anstalt efter de angivne Retningslinier, men der er ikke Tvivl om, at Sikkerhedsforvaringen med Hensyn til Anstalt har været Stedbarn, Psykopaterne har faaet deres Anstalt, og Arbejdshusfangerne har faaet deres, medens Sikkerhedsforvaringsfangerne, som det sikkert er bekendt, er anbragt i en Afdeling i Statsfængslet i Horsens. I Statsfængslet i Horsens er der for Tiden 4 forskellige Arter Frihedsberøvelse lige fra den strengeste Form — tidl. Tugthus — til den mildeste — Internering i Arbejdshus og Sikkerhedsforvaring. Det vil forstaaes, at det indenfor et Fængsels Rammer ikke er let at effektuere 4 forskellige Former for Frihedsberøvelse, hvis der skal være Væsensforskul paa Behandlingen i de forskellige Afdelinger. Man maa endvidere forstaa, at der sættes Personalet en Opgave, som man ikke kan vente, det skal magte, naar en Betjent den ene Dag gaar paa en Afdeling med Fængselsfanger, den næste paa en Afdeling med Arbejdshusfanger og endelig den 3. Dag paa en Afdeling med Sikkerhedsforvaringsfanger. Selv om Forholdet ikke er saa grelt som her sagt, og selv om man i vid Udstrækning forsøger at holde de

samme Betjente paa de samme Afdelinger, vil man alligevel forstaa, at Vanskelighederne er store. Vi gør selvfølgelig, hvad vi kan, og jeg maa sige, at Personalet i det store og hele har »stillet om« paa en fornuftig Maade, og det er for en væsentlig Del Grunden til, at det er gaaet saa relativt roligt, som det er, skønt det her drejer sig om Personale, der ingen særlig Uddannelse har, bortset selvfølgelig fra deres Oplæring i et Fængsel.

I Statsfængslet i Horsens var Sikkerhedsforvaringsfangerne i Begyndelsen anbragt i hele 4. Etage, saavel i For- og Bagbygning som i Sidesløjene, men paa Grund af Belægningsforholdene i Fængslerne for Tiden har det ikke været muligt at reservere hele dette Omraade for disse Fanger, der nu er stationeret i Midtersløjens og Østre Fløjs 4. Etage og saaledes, at der er indrettet Opholds- og Arbejdslokaler til dem i Søndre Fløjs 4. Etage.

Der skal gøres nogle Bemærkninger om, hvori Behandlingen i Sikkerhedsforvaring bestaar, og hvilken Indvirkning Opholdet i Forvaringsafdelingen har haft paa de internerede.

Straffelovens § 67 henviser til § 64, i hvilken der findes optrukket Linierne for Behandlingen i Arbejdshuset, og det fastslaas her, at Fangerne er undergivet Arbejdspligt, og at Friluftsarbejde anvendes i størst muligt Omfang. Det tilføjes derefter, at Behandlingen ikke bør være haardere end Hensynet til Disciplinen og Arbejdspligtens Opfyldelse kræver. Disse Retningslinier for Behandlingen i Arbejdshuset gælder ogsaa for Sikkerhedsforvaringen, idet det dog i § 67 tilføjes, at der ved Fastsættelsen af Reglerne for Behandlingen i Sikkerhedsforvaringen skal tages Hensyn til Forvaringsfangernes større Farlighed. Den Adgang, Arbejdshusfanger har til at faa Udgangstilladelse, indrømmes ikke Fanger i Sikkerhedsforvaringen.

Iøvrigt bestemmer § 68, at Reglerne om Behandlingen skal fastsættes ved kgl. Anordning og ved kgl. Anordning af 31. Januar 1933 er derefter givet Regler om Behand-

lingen af Mandspersoner, der indsættes i Sikkerhedsforvaringsanstalt. Endvidere er der af Justitsministeriet under 1. April 1936 udfærdiget et Reglement for mandlige Sikkerhedsforvaringsfanger.

Jeg skal ikke trætte med en nærmere Gennemgang af den førnævnte Anordning og Reglement, men kun ganske kort gøre Rede for Gradueringen i Behandlingen.

Den første Maaned tilbringer Fangen som Regel i Enrum. Arbejdsducøren er her kun 10 Øre daglig, og bortset fra Køb af Skraatobak og Porto kan Fangen intet købe. Han maa have sit Ur, kan faa enkelte Fotografier og kan faa udleveret Tavle, Griffel, Blyant og Skrivebog. Han maa skrive 1 Brev straks og 1 efter 14 Dages Forløb. Han faar ingen Besøg i denne Maaned. Endelig udleveres der Fangen 1 belærende Bog om Ugen.

Det næste Stadium — eller hvad man nu vil kalde det — strækker sig i Tiden efter den første Maaned, indtil der er afsonet 2 Aar. I denne Periode stiger Arbejdsfortjenesten til 20 Øre daglig, for særlig betroet Arbejde dog 30 Øre, og Fangen kan her for en Del af de oplagte Penge faa Tilladelse til at købe Røgtobak, han kan købe Materialer til Fritidsbeskæftigelse, 1 Kop Kaffe med 1 Stk. Wienerbrød paa Søn- og Helligdage, 1 Ugeblad, han har noget udvidet Adgang til Brevskrivning, Besøg, Boglaan, han maa overvære Foredrag og Underholdning, ligesom Fangen nu kan faa Adgang til at deltage i Undervisning og Gymnastik.

Det sidste Trin eller Stadium indtræder, naar 2 Aar er afsonet og der gives paa dette Stadium yderligere Adgang for Fangen til at købe Bøger og Blade, Aviser, Billeder og andet til Udsmykning af Cellen og sidst, men ikke mindst til Indkøb af enkelte Nydelsesmidler som Tillæg til Forplejningen.

Det fremgaar af Bestemmelserne, at Afsoningen af Sikkerhedsforvaring i Almindelighed — bortset fra den 1. Maaned foregaar i Fællesskab, men ved kgl. Anordning

af 31. Marts 1936 er der sket en lille Ændring i den oprindelige Anordning, og Bestemmelsen lyder nu saaledes: »Bortset fra den første Maaned bør Afsondring under Arbejdet og i Fritiden efter Arbejdets Ophør — mod Fangens Ønske — kun finde Sted i det Omfang, som Hensynet til Sikkerhed og Disciplin kræver.« Det har nemlig erfaringsmæssigt vist sig, at der er en Del af de indsatte, der *ikke* egner sig til det udstrakte Fællesskab, og vi har flere, der i aarevis efter eget Ønske har siddet i Enecelle. Jeg kan til Belysning af en Sikkerhedsforvaringsfanges Mentalitet fortælle, at den første Fange, der indsattes i Afdelingen og hensad der ca. $\frac{1}{2}$ Aar som ene Mand kværulerede stærkt over, at han ikke kom i Fællesskab — det aabnede Anordningen ham jo Adgang til. Da der senere kom flere Fanger i Afdelingen, vilde han under ingen Omstændigheder i Fællesskab, og han hensad da ogsaa de 6 Aar han afsonede, i Enecelle.

Det følger af Sagens Natur, at der ikke er noget egentligt pædagogisk Formaal at lægge Behandlingen an paa. Det er ikke Straf, men Internering af strafupaavirkelige Individuer, og jeg mener derfor, at der ikke er noget større Formaal med at graduere Behandlingen, bortset fra Isoleringen den 1. Maaned. Der er saa meget mindre Grund til det, som det i en Anstalt med saa udstrakt Fællesskab som Sikkerhedsforvaringen ikke er nogen Mulighed for at holde de forskellige Stadier adskilt.

Hvad Arbejdet angaar, er det ikke helt let at efterkomme Anordningens Bestemmelse dels om, at Arbejdet i passende Grad lægger Beslag paa Fangens Kræfter og Opmærksomhed, dels om at der saa vidt muligt tages Hensyn til Fangens Evner og Færdighed. Med saa relativt lille Fangebeleg, som Forvaringsafdelingen gaar med, er det vanskeligt at have mange forskellige Arbejdsfag. — Desværre er det under de nuværende Forhold udelukket at beskæftige Fanger ved strengt legemligt Arbejde i fri Luft. Sikkerhedsforvaringsfangerne udfører alt Arbejde i Anstaltens Køkken —

der jo leverer Mad til samtlige Afdelinger — og det har i nogen Grad givet legemligt Arbejde, men det er dog ikke rigtigt Kropsarbejde, der giver haard Hud i Hænderne. Af andre Arbejder kan nævnes Skræderi, Trykkeri, herunder Sætter og andet Papirarbejde som Kuvertfabrikation og lign. Det er endelig i enkelte Tilfælde lykkedes at beskæftige enkelte Fanger ved deres Fag, idet man har lavet i Snekerværksted, hvor der fremstilles Ting til Anstaltens eget Brug.

Jeg kan nævne, at man har gjort et Forsøg paa at stimulere Arbejdslysten ved at indføre et andet Betalingssystem end det gamle Ducørsystem, hvor man giver Fangerne et vist Pligtarbejde til Opnaaelse af Ducører. Dette kan virke uheldigt, fordi Fangeren, naar han bare leverer sit Pligtarbejde mener, han har gjort, hvad han skal. Vi har derfor med Direktoratets Billigelse forsøgt at lade Fangerne arbejde udelukkende paa Akkord, saaledes at de ingen Ducører faar, men kun Betaling for det Arbejde, de udfører, og med Adgang til at bruge Halvdelen af, hvad de tjener, til at købe de Ting, som Anordningen og Reglementet aabner Adgang til. Det er helt utroligt, i hvilken Grad Produktionen under dette System gaar i Vejret, og det er forbavsende at se, hvorledes et ellers kedsommeligt Arbejde kan udføres med Interesse og Flid. Det er med Fanger som med andre Mennesker, at de, naar de ser, de faar noget ud af det, klemmer paa med en ganske anden Flid og Interesse, end hvis Maksimalfortjeneste i Forvejen er sat. Jeg er klar over, at der er mange Vanskeligheder ved dette System, og at meget Fængselsarbejde ikke kan udmaales i Akkordsatser, men det er min Mening, at det gamle Ducørsystem i nogen Grad er forældet, og i alle Tilfælde ikke heldigt i en Forvaringsafdeling.

Med Hensyn til Undervisningen er Interessen meget svingende. Der har været en Del Sprogundervisning — tysk og engelsk — og ogsaa anden Undervisning, men da Undervisningstimerne har ligget i Fangerens Fritid, har der ikke

været megen Tilslutning. Det har ogsaa været forsøgt med en Slags Studiekredsordning, hvor Fangerne paa Tur skulde udarbejde Foredrag om forskellige Emner. De fik da Vejledning og Adgang til at laane Bøger til Udarbejdelsen, og der er nogle faa Fanger, der har gjort et stort Arbejde hermed og faaet en Del ud af det, men det er ikke mange, der har villet paatage sig et saadant Arbejde.

Udenfor Arbejdstiden er der Adgang for Fangerne til at være sammen, dels i et Lokale, hvor der er Adgang til at høre Radio, dels paa en Samlingsstue, hvor der er forskellige Brædtspil og lignende, hvor de kan beskæftige sig i Fritiden. Endelig er der i Afdelingen et Husflidslokale, hvor de, der har Lyst, kan staa og lave forskellig Sløjd-arbejde.

Fangerne har ogsaa Lejlighed til i deres Fritid at dyrke Musik, og der har i nogen Udstrækning været Sammenspil. Fangernes lille Orkester har spillet ved særlige Lejligheder for Medfanger. Med dette Orkester har det ogsaa været lidt op og ned, til Tider er Fangerne meget ivrige og over sig flittigt — til andre Tider er det sløjt med Interessen. Det er særlig Banjo, Mandolin og lignende Strenginstrumenter, der ikke er saa kostbare i Indkøb, der anvendes.

Det allervigtigste for disse Fanger er deres Adgang til Indkøb af enkelte Nydelsesmidler som Tillæg til Forplejningen. Det er fastsat af Direktoratet for Fængselsvæsenet, hvori disse Ting bestaar. Fangerne kan under normale Forhold købe Smør eller Fedt, Marmelade eller Honning, Kiks, Knækbrød, Chokolade, Ansjoser og enkelte andre Ting, f. Eks. om Sommeren forskellig Slags Frugt. Alt dette sætter Fangerne megen Pris paa og de er ivrige efter at faa Tilladelsen udvidet mest muligt. For Tiden er det derfor meget vanskeligt selv i meget begrænset Omfang at tilfredsstille Efterspørgslen. En Del af de tilladte Ting er nu rationeret, andre kan slet ikke skaffes og i denne Henseende er navnlig Rationeringen af Røgtobak og Skraatobak meget følelig for Fangerne.

Det har vist sig som et stort Savn, at Fangerne ikke kan faa Adgang til strengt legemligt Arbejde. Grunden hertil er dels, at man har næret Betænkelighed ved at lade disse Fanger arbejde udenfor Ringmuren, hvor Faren for Undvigelse ikke kan udelukkes, dels at vi ikke har Terræn nok til saadan Beskæftigelse, da vi jo ogsaa skal beskæftige en Del af vore Fængselsfanger, der er dømt paa lang Tid, ved Friluftsarbejde.

Her er det igen Sikkerhedsforvaringsfangernes præsumerede »Farlighed«, der er den afgørende Grund, og i denne Henseende er Sikkerhedsforvaringsfanger vanskeligere stillet end f. Eks. Fængselsfanger dømt paa Livstid. Jeg kan saaledes oplyse, at en saadan Fængselsfange, der efter Afsoning af 16 Aars Fængsel i Henhold til § 37 blev overflyttet til Sikkerhedsforvaring, ikke kan tages ud til Arbejde udenfor Ringmuren, medens han som Fængselsfange i længere Tid havde arbejdet dels udenfor Ringmuren, dels paa en af Anstaltens Kolonier.

Fangerne i Sikkerhedsforvaringsafdelingen har noget længere Gaardtur end f. Eks. Fængselsfanger, de faar $2 \times \frac{3}{4}$ Times Gaardtur mod $2 \times \frac{1}{2}$ Time. De senere Aar har Fanger, der har afsonet 2 Aar faaet Lov til i Sommertiden at faa et lille Stykke Have, hvor de kan dyrke, forskelligt til eget Brug, f. Eks. Jordbær, Ærter, Gulerødder, Radiser og Tomater og Blomster. De har været meget interesserede i disse Haver og holdt dem pænt og virkelig faaet et forbavsende Udbytte af disse smaa Haver, der hver kun har haft en Størrelse af faa Kvadratmeter. Haverne var anbragt paa en indhegnet Plads udenfor Ringmuren; og i den Tid, Fangerne var i Haven, var der posteret ekstra Mandskab baade indenfor og udenfor Anstaltens Hegn. Nu har vi imidlertid faaet 1 ha. Land mere indenfor Ringmuren, og Fangerne er nu i Gang med at indrette nye Haver paa en Del af dette Terræn.

Med Hensyn til Disciplinen maa man sige, at der hidtil kun har været smaa Vanskeligheder. Der har et Par Gange

været Tilløb til Fællesdemonstration paa en Arbejdssal, men det er hurtigt faldet i Lave igen; naar man faar talt med dem enkeltvis, er de i Almindelighed ret føjelige. Der har ogsaa været et Par Undvigelsesforsøg — men i det store og hele gaar det fredeligt og roligt til daglig, og Antallet af disciplinære Sager har været betydeligt mindre end ved de øvrige Afdelinger i Fængslet.

Selv om Fangerne gennem alle disse smaa Indrømmelser har faaet en Del Lempelser i Forhold til Fængselsfanger, kan det for dem ikke opveje det Tryk de føler ved Intereringens ubestemte Varighed. De er pirrelige, klager altid over den »forfærdelige *Straf*«, der er idømt dem, og de melder sig meget jævnligt til Fremstilling, naar de i Avisen har læst om en eller anden af deres Bekendte fra tidligere Fængselsophold, der nu har faaet Fængselsstraf eller Arbejdshus; de kan med gode Argumenter godtgøre, at de selv er langt mindre »farlige« end den paagældende. De lever i en stadig Forurettelsestilstand, som de daglige Diskussioner Fangerne imellem holder vedlige. Dette kan da heller ikke undgaa at paavirke deres hele Mentalitet, og det er ikke saa faa Fanger, der har været mentalt undersøgt, og som fra Sikkerhedsforvaringsafdelingen har været indlagt paa Sindssygehospital for en forbigaaende eller langvarig sjælelig Sygdom. Jeg skal fremdrage enkelte Tilfælde, der er særlig bemærkelsesværdige.

Under Opholdet har 1 Fange begaaet Selvmord, og 1 Fange forsøgt derpaa.

Den Fange, der begik Selvmord, var en 47-aarig Arbejdsmand fra København. Han har tidligere været straffet 11 Gange, deraf 7 Gange med Tugt- eller Forbedringshusarbejde. Han var nu straffet for at have begaaet Indbrud i Skotøjsforretning og stjaalet Varer til Værdi 450 Kr.

1. Overlæge ved Københavns Fængsler har afgivet Observationserklæring om denne Fange, hvori det udtales: »at han efter Akterne ikke frembyder Tegn paa særlige Sygdomme, Epilepsi, Alkoholisme eller Syfilis. Ved Fremstil-

lingen frembyder han ingen Sygdomstegn. Han gør et roligt og fredeligt Indtryk, og fra Straffeanstalterne foreligger der ikke noget om voldsom Karakter, Affektudbrud eller lignende. Med den lange Række Straffe, han har bag sig, maa han betragtes som upaavirkelig heraf. Jeg tror heller ikke, at Arbejdshus vil have nogen Virkning paa ham, dertil er han nu kommet for højt op i Aarene; vænnet til Arbejde bliver han næppe gennem Fængsel eller tvunget Arbejde, og jeg kan ikke se, der er anden Udvej end Sikkerhedsforvaring, medmindre man vil gaa en helt anden Vej, og give ham en betinget Dom under Fængselshjælpens Tilsyn med Arbejde paa Landet. Yderligere Observation skønnes ikke nødvendig.«

Under Opholdet i Forvaringsafdelingen er intet særligt noteret, han var stille og rolig og talte ikke om sin Sag eller om, at han omgikkes med Selvmordstanker.

Han efterlod sig et Brev, der lød saaledes: »Jeg har ingen paarørende. Mit sidste Farvel til alle her i Fængslet. Jeg sidder og græder nu, imedens jeg skriver dette, jeg er saa fortvivlet, jeg betragter Døden som en Befrielse. Jeg gaar i Døden med velberaad Hu. Jeg ved godt, det ikke er rigtigt at tage sit eget Liv, men nu skal det være. For hvad bærer Fremtiden i sit Skød til mig. Intet.«

Den Fange, der gjorde Forsøg paa Selvmord, var en 33.aarig Landarbejder. Han har tidligere været straffet 8 Gange, heraf 3 Gange med Forbedringshusarbejde — 8 Maaneder, 6 Aar for Brandstiftelse og 4 Aar, samt senest med 1 Aars Fængsel. Han er senest løsladt ^{12/1} 1935, men begyndte kort efter Løsladelsen at begaa Tyveri, hvor han stjal en Boltsaks til Værdi 35 Kr. samt 6 Automat-tyverier eller Forsøg derpaa, hvorved han opnaede et Udbytte til Værdi 65 Kr.

Han blev indsat i Sikkerhedsforvaringsafdelingen den 15. Juni 1935 og begik den 3. August s. A. et Selvmordsforsøg ved Hængning. Fængselslægen udtaler Tvivl om, hvorvidt det kan anses for alvorlig ment. Paa Grund af

hans mærkelige Adfærd søges han derefter den 31. Oktober 1935 indlagt til Observation paa Sindssygehospitalet i Viborg. Som Resultat af denne Observation overføres han saa efter Justitsministeriets Bestemmelse til Sikringsanstalten i Nykøbing Sjælland. Fra Overlægen paa Sikringsanstalten i Nykøbing Sjælland meddeles i November 1937, at Fangen ikke længere kan anses for sindssyg. Gennem Retslægeraadet anbefales det derefter, at han ved Udskrivningen fra Sikringsanstalten overføres til Psykopatforvaringsanstalten.

Han er ved *Underretten* dømt til Sikkerhedsforvaring, og ved Justitsministeriets Foranstaltning indbringes Spørgsmaalet om hans Overflytning til Psykopatforvaringsanstalten i Henhold til Straffelovens § 17, 2. Stk. 3. Pkt. for *Underretten*. *Underretten* kom imidlertid til det Resultat, at en Begæring om Overførelse fra Sikkerhedsforvaring til Psykopatforvaring ikke kunde tages til Følge, da det maatte være en Forudsætning, at den paagældende skulde have været dømt efter § 17, 1. Stk., og det var han ikke. Denne Kendelse paaankes derefter til Landsretten, der kommer til samme Resultat som *Underretten*. — Han skulde derefter være tilbageført til Sikkerhedsforvaringsafdelingen i November 1938, men da man vedvarende ansaa hans Tilbageførsel for betænkelig, meddeler Justitsministeriet, at man har besluttet at paaanke *Underretsdommen* med Paastand om, at han anbringes i Psykopatforvaring. Den 21. Februar 1939 afsiges Dom ved Landsretten, og den gaar nu ud paa, at Psykopatforvaring bringes i Anvendelse. Denne Dom paaankes derefter til Højesteret, der stadfæster Landsrettens Dom.

Under Opholdet i Anstalten har endvidere 12 Fanger været mentalt undersøgt — for 6 Vedkommende i Forbindelse med Indlæggelse paa Sindssygehospital.

Jeg maa lidt udførligere omtale nogle af disse Tilfælde.

1) En Fange, der ved Indsættelsen var 21 Aar, har tidligere været straffet 6 Gange, deraf 3 Gange med For-

bedringshusarbejde. Han har nu begaaet 4 Indbrud og stjaalet Effekter til Værdi c. 3700 Kr. — Under Sagen er han undveget fra Arresthuset og begaaet Forbrydelser og har endelig foretaget flere Undvigelsesforsøg fra Arresthuset.

Inden Indsættelsen observeres han af Amtslægen, der bl. a. udtaler: »Bortset fra Observandens meget stærkt fixerede asociale Indstilling og den dermed utvivlsomt sammenhængende Afstumpethed paa det moralske Omraade, er der ikke hos ham fundet Symptomer paa Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevernerne.« Yderligere Observation anses for uforholden, og der udtales derefter: »Obs. maa anses for farlig for den offentlige Retssikkerhed — Vane-forbryder og for *stedse* at ville betyde en Fare for Samfundet.« Sluttelig udtaler Amtslægen, at han anser tidsbestemt Frihedsberøvelse for at være uden varig Virkning.

Under Opholdet i Anstalten gør han et meget snedigt og dristigt Undvigelsesforsøg, ja, han kommer faktisk over Ringmuren efter i et Døgn at have skjult sig i en Kloak, men paagribes derefter paa Anstaltens Terræn. Senere foretager han endnu 3 Undvigelsesforsøg.

I Forvaringsafdelingen bliver hans Opførsel mærkelig; han er indesluttet, grublende, til Tider trodsig og fræk, i det hele vanskelig at komme paa Talefod med. Han indlægges til Observation paa Sindssygehospitalet i Viborg fra Juli til November 1937. Efter Hjemkomsten til Afdelingen i Horsens er han i tiltagende Grad sky og indadvendt, taler sjældent med Medfanger eller Funktionærer. Overlægen i Viborg tilraader ved Udskrivningen, at han overføres til Psykopatforvaring eller Sikringsanstalten i Nykøbing Sjælland, og i Henhold til Dekret fra Justitsministeriet overføres han til Sikringsanstalten i Januar 1938.

Fangen henligger fremdeles paa Sikringsanstalten ved Sindssygehospitalet i Nykøbing Sjælland, og han vil antagelig aldrig blive udskrevet. Fængselsnævnets Resolution om Løsladelse efter 4 Aars Afsoning foreligger imidlertid,

saaledes at han kan løslades, naar han efter Udskrivningen fra Sikringsanstalt og Sindssygehospital kan anses for helbredet.

2) Den næste Fange, jeg vil omtale, er en 34. aarig Snedkersvend, Han har tidligere været straffet 6 Gange, deraf 5 Gange med Forbedringshusarbejde. Han er nu straffet for en Række Indbrud med et kontant Udbytte af c. 2800 Kr. og Effekter til en Værdi af c. 290 Kr. Han er endvidere straffet for Udbredelse af venerisk Smitte.

Fra Retslægeraadet foreligger først en Erklæring, der anbefaler Psykopatforvaring, da han anses som udpræget Psykopat, men senere udtaler Raadet paa en Forespørgsel, at man »ikke skal fraraade Sikkerhedsforvaring, idet hans Tilstand ikke med afgørende Sikkerhed lader forudse abnorm Reaktion paa Forvaringen.«

I Begyndelsen gaar det ogsaa helt godt i Forvaringsafdelingen, men i Løbet af 1 Aarstid bliver han grædende, ked af det, pylret og uligevægtig. Han faar forsøgsvis Arbejde ved sit Fag — Snedkeri — og det synes han at være glad for, men falder alligevel hurtigt tilbage til Uligevægt, Klynkeri og Græden. Han bliver indlagt paa Aarhus Sindssygehospital til Observation fra 20. Juni 1939 til 8. Marts 1940, da han tilbageføres til Forvaringsafdelingen. Han synes straks fornuftig og indstillet paa, at han skulde se at komme gennem Tiden i Forvaringsafdelingen. Der gik imidlertid ikke lang Tid, førend han igen paany blev deprimeret, uligevægtig, klynkende og grædende, og han maa den 17. August 1940 paany indlægges paa Aarhus Sindssygehospital, hvor han fremdeles henligger.

Spørgsmaalet om hans Overførsel til Psykopatforvaringsanstalten er rejst og behandles, saa vidt jeg ved, for Tiden ved Vestre Landsret. Noget Resultat er der imidlertid ikke kommet endnu.

3) Den tredje Fange er en 44. aarig Murarbejdsmand og Landarbejder fra Provinsen. Han har under Undvigelse begaaet en Række Tyverier mest af Madvarer, 2 Cykler

m. m. til Værdi 490 Kr. og kontant 48 Kr. Han har tidligere været straffet 7 Gange deraf 6 Gange med Forbedringshus- og Tugthusarbejde.

Fra Retslægeraadet foreligger inden Domfældelsen Udtalelse om, at han, »ikke er aandssvag eller sindssyg og ikke i udtalt Grad psykopatisk, men et Individ med noget hysterisk Reaktionsform og Sensationstrang, der medfører bevidst Simulation og ubevidst Meddigten«. Sluttelig udtales, at det ikke kan antages, at hans sjælelige Habitus er nogen Hindring for hans Anbringelse i Sikkerhedsforvaring.

Den første Tid gaar det ret godt med ham, men han bliver efterhaanden urolig og uligevægtig, skriver Sedler til Inspektionen og Lægen med et forvirret Indhold, og han indlægges derefter til Observation paa Sindssygehospitalet i Viborg fra August til November 1937. Ved Udskrivningen udtaler Overlægen: »Obs. er Psykopat. Under Opholdet i Horsens har der udviklet sig en psykogen Psykose med Hallucinationer og stærk indre Uro — nu ikke mere sindssyg — i nogen Grad afreageret — det kan ikke udelukkes, at han ved at føres tilbage til Horsens kan faa et Tilbagefald.«

Efter Tilbagekomsten gaar det godt et Stykke Tid, men han begynder dog ret hurtigt at klage over manglende Nattesøvn, bliver igen urolig og deprimeret og bliver i August 1938 paany overført til Sindssygehospital, denne Gang til Middelfart. I en Erklæring fra December 1938 udtaler Overlægen: »at han i længere Tid ikke har frembudt Tegn paa Sindssygdom — er rolig, ligevægtig — naturlig — men ikke kan antages at ville kunne taale Genanbringelse i Statsfængslet i Horsens, men i saa Fald maa forventes hurtigt igen at ville fremvise Symptomer paa Sindssygdom ...«. Han bliver derefter i Marts 1939 benaadet og fra Sindssygehospitalet overført til Optagelseshjemmet Møltrup.

4) Den fjerde og sidste Sikkerhedsforvaringsfange, jeg lidt mere udførligt vil omtale, er en 36-aarig Arbejdsmand

fra København. Han har tidligere været straffet 7 Gange, deraf 5 Gange med Forbedringshusarbejde eller Arbejdshus. Han er nu straffet for ca. 30 Indbrud og Forsøg med ca. 560 Kr. i Udbytte.

Inden Domfældelsen udtaler Speciallægen: »ikke sindssyg eller aandssvag. . . . maa betegnes som Vaneforbryder . . . ikke egentlig uegnet til Genanbringelse i Arbejdshus«.

Retslægeraadets Erklæring gaar ud paa, at han: »ikke er sindssyg eller aandssvag. . . . men en uforbederlig Vanetyv. . . . ikke principielt uegnet til Paavirkning gennem Straf, ... men da det maa antages, at han vil vise stor Tilbøjelighed til Recidiv, maa det anbefales, at han, der sidst er dømt til Arbejdshus, nu anbringes i Sikkerhedsforvaring«.

Hans Forhold i Forvaringsafdelingen var særdeles godt, han var stillfærdig, høflig og rolig og havde ingen Vanskeligheder ved at indordne sig. Under Opholdet indtræder der imidlertid en mærkbar Forandring med ham, han bliver underlig fjern og fraværende, har ved Samtale vanskeligt ved at samle sig, og Fængselslægens Opmærksomhed henledes paa ham. Efter nogen Tids Forløb undersøges han derefter af Overlægen paa Psykopatanstalterne, der konstaterer, at Fangen har lidt af epileptiforme Anfald, og Overlægen udtaler i en Erklæring om Fangen, at han »maa anses for absolut uegnet til forsæt at være i Sikkerhedsforvaringsafdelingen«, og at der er »Grund til at formode, at den psykiske Forandring kan have ændret hans kriminelle Færlighed, der dog aldrig har været synderlig stor«.

Den 29. April 1942 overføres Fangen til Philadelphia. Her viser Undersøgelserne, at han formentlig lider af Hjerne-svulst, hvorfor han omgaaende overføres til Rigshospitalets Neurokirurgiske Afdeling, hvor han den 11. Maj 1942 afgaar ved Døden efter Operationen.

Foruden disse 5 Fanger har 3 været indlagt paa den særlige Observationsafdeling paa Sindssygehospitalet i Viborg, hvorfra de imidlertid er tilbageført til Sikkerhedsforvarings-

afdelingen. De 2 af dem klarer sig taaleligt, medens den tredje utvivlsomt en Dag vil ende paa Sikringsanstalten i Nykøbing.

Yderligere 5 Fanger har været undersøgt af Overlægen ved Psykopatanstalterne i Herstedvester. Om dem alle kan det siges, at de frembyder psykopatiske Træk. — 2 af dem er løsladt og har klarer sig nogenlunde, i alle Tilfælde uden endnu at have paadraget sig nye Straffe. 2 af dem reagerer stadig kontrært og er meget vanskelige at behandle sammen med de andre Fanger. De er ganske uimodtagelige baade overfor disciplinære Straffe og andre korrigerende Reaktioner fra Anstaltens Side, ligesom ethvert Forsøg paa at vinde dem ved Venlighed og Imødekommenhed strander paa en komplet Afvisning.

Sikkerhedsforvaringen i dens nuværende Form formaar ikke at behandle disse Fanger rationelt, dertil mangler vi tilstrækkeligt lægelig Sagkundskab i det daglige, ligesom Afdelingens Personale ikke har den fornødne Uddannelse og Erfaring.

Foruden de her omtalte Tilfælde er der her i Anstalten et ikke ubetydeligt Antal Fanger, der paa Grundlag af den inden Domfældelsen afgivne Observationserklæring maa betegnes som Psykopater. De har dog ikke frembudt saadanne Vanskeligheder, at de ikke kan indpasses under det daglige Liv i Afdelingen.

Naar jeg saa udførligt er gaaet ind paa dette Spørgsmaal, er det, fordi jeg mener, at man bør tilstræbe at tilvejebringe et legalt Grundlag for en vis Vekselvirkning mellem Sikkerhedsforvaringsafdelingen paa den ene Side og Psykopatforvaringen paa den anden Side.

Der er af Direktoratet for Fængselsvæsenet givet Adgang til at raadspørge Overlægen paa Psykopatanstalterne i Tilfælde, hvor en Fange af en eller anden Grund maa anses for suspekt i mental Henseende, og der har for Sikkerhedsforvaringen været høstet megen Fordel heraf. Men denne Ordning løser ikke Spørgsmaalet. Der maa skaffes Lov-

hjemmel til at overflytte fra den ene Slags Forvaring til den anden, paa samme Maade som § 17, 2. Stk. i Straffeloven nu aabner Adgang for Fængselsnævnet til at ændre en Bestemmelse om, hvor en Frihedsstraf skal udstaa. Dernæst skal jeg meget anbefale, at alle Tiltalte overfor hvilke man tænker paa at rejse Paastand om Sikkerhedsforvaring underkastes egentlig Observation paa et Sindssygehospital, i alle Tilfælde overfor alle suspekte Tiltalte.

Hvor der er Tale om at anvende et saa indgribende Repressionsmiddel som Sikkerhedsforvaring bør ethvert Middel til Konstatering af den Tiltaltes Mentalitet bringes i Anvendelse. Det vil betyde en ekstra Garanti for den Domstol, der skal fælde Afgørelsen, og det vil senere under Afsoningen være en uvurderlig Vejledning for den Anstalt eller Afdeling, hvor han anbringes, at have en egentlig Observationserklæring. Jeg mener at turde sige, at der er en Mulighed for, at nogle af de Tilfælde, jeg har nævnt, vilde være blevet erkendt som Sygdomstilfælde, hvis der inden Domfældelsen havde foreligget en egentlig Hospitalsobservation.

Hvad Sundhedstilstanden iøvrigt angaar, maa den siges at være god. Det drejer sig jo for en Del om Mennesker, der har levet ret haardt og hensynsløst, og for den væsentligste Del om Folk, der ikke mere er helt unge. Foruden den Fange, jeg før omtalte, der døde efter en Hjerneoperation, er 2 Fanger døde under Opholdet i Anstalten. De døde begge af Hjertesygdom. Udover disse Tilfælde har der kun foreligget et enkelt Tilfælde af kronisk Sygdom, men ellers maa Sundhedstilstanden i det hele siges at være god.

Afgangen fra Sikkerhedsforvaringens Afdelinger har i de forløbne 10 Aar fordelt sig saaledes:

1 har begaaet Selvmord, 2 er døde i Anstalten og 1 er død efter en Hjerneoperation. 1 er bleven benaadet, medens han henlaa paa Sindssygehospital, og 1 er overflyttet til Psykopatanstalterne. Foruden disse 6 er 32 bleven løsladt

paa Prøve efter Fængselsnævnets Resolution. — Hvorledes disse Løsladelser fordeler sig, vil fremgaa af nedenstaaende Skema.

Afgang fra Sikkerhedsforvaringsanstalten i Tiden $\frac{1}{1}$ 1933 til $\frac{31}{12}$ 1942.

	Døde	Ben.	Løsladt paa Prøve efter			Ialt Prøveløsl.	Overfl. til Psykopatforv.	Ialt afg.
			4 Aar	6 Aar	8 Aar			
1933...								
1934...								
1935...	1							1
1936...								
1937...								
1938...	2		7			7		9
1939...		1	5			5	1	7
1940...				5		5		5
1941...					8	8		8
1942...	1			3	4	7		8
Ialt..	4	1	12	8	12	32	1	38

Naar Tiden for Prøveløsladelsesindstillingen nærmer sig, er der hos de allerfleste en kendelig Nervøsitet at spore, og de 2 Maaneder, der ligger mellem Indstillingen og Afgørelsen er meget svære at komme igennem for Fangerne, der er i Uvished om Resultatet. Der er en Del af dem, der indtager det Standpunkt, at de siger, at efter 4 Aar faar de vel næppe Prøveløsladelse, men efter 6 Aar venter de det bestemt. Alle betyder de imidlertid, at de efter at have gennemgaaet de »frygtelige« Aar i Forvaringen vil holde sig fra at begaa Forbrydelser i Fremtiden, nu da de ved, hvad der venter dem, det vidste de ikke, før de havde prøvet det, og andre lignende Argumenter, og de er alle villige til at indgaa paa næsten ethvert Vilkaar for Prøveløsladelse. Fra Ledelsens Side har man indtaget det Standpunkt, at hvor man synes, der var lidt at bygge paa, har man

tilraadet Proveløsladelse, idet man har ment, at de burde have en Chance, naar Genindsættelsen bare stod som en virkelig Trusel for dem.

Spørgsmaalet om Fangernes Anbringelse efter Løsladelsen har været meget vanskeligt at løse. De fleste af dem er ikke i en saadan Arbejdstræning, at de vil kunne gaa ud og paatage sig almindeligt strengt legemligt Arbejde, og det er de allerfærreste, der selv kan skaffe sig Arbejde til Løsladelsen. Det har derfor været nødvendigt i nogen Grad at gøre Brug af Fængselselskabernes eller andre Institutioners Optagelseshjem, hvor de Proveløsladte kan gaa en Tid og faa fornøden Arbejdstræning, ligesom det er lettere fra et Optagelseshjem at skaffe dem Arbejde end fra selve Sikkerhedsforvaringsafdelingen. — 6 af de prøveløsladte blev ved Løsladelsen anbragt paa Optagelseshjem, men der er en Del flere, der har haft et Tilholdssted paa Optagelseshjemet i Arbejdsløshedsperioder, men ogsaa i Ferier og ved Højtiderne.

Det har været et stort og meget vanskeligt Problem at skaffe Arbejde til Løsladelsen, men Efterspørgslen efter Landbrugsarbejde har i nogen Grad lettet det. Der er mange, der er gaaet ud i faste Pladser paa Landet, og hvis de bliver i den samme Plads en længere Tid, har de i Reglen klaret sig ogsaa senere. Det gælder derfor om at finde egnede Pladser, men det er ikke saa let. Tiderne har — de sidste Par Aar — budt paa Arbejdsmuligheder, som ikke før var tilstede, dels paa Flyvepladserne, dels i Tørvemoser og Brunkulslejer. Der kan her tjenes gode Penge, og ved Antagelsen anstilles ikke særlig indgaaende Undersøgelser. Der er flere, der har søgt Arbejde i Norge og Tyskland, men er bleven afvist, men der er ogsaa enkelte, som har faaet Indrejsetilladelse og har arbejdet i Udlandet. Hele Spørgsmaalet om de prøveløsladtes Anbringelse efter Løsladelsen maa sikkert tages op til Overvejelse, naar der igen kommer normale Tider. Det lader sig vanskeligt løse under de nuværende usikre Forhold. Den bedste Anbringelse

er sikkert, hvis man kunde faa enkelte forstaaende Mennesker til at tage dem i deres Tjeneste paa en Virksomhed eller et Værksted i Byen eller paa en Gaard paa Landet og beholde dem et Aar eller to, indtil de gradvis er vænnet til Livet og Arbejdet ude i Samfundet. Men jeg skal indrømme, at det ikke bliver let at finde et tilstrækkeligt Antal af Mennesker, der vil tage det Redningsarbejde op.

Om hvorledes det er gaaet de 32 Proveløsladte skal jeg oplyse følgende:

	Døde	Genindsat for Overtr. af Provelvilkaar	Indsat til Sikkerhedsforvaring	Prøvetiden udløben	Ialt
1938..		1			1
1939..		2			2
1940..	2	2	1		5
1941..					
1942..		5	2	6	13
Ialt	2	10	3	6	21
Under Tilsyn 31. December 1942.....					11
					Ialt... 32

2 er døde, den ene var anbragt paa Optagelseshjemmet »Sønderskovhjemmet«. Herfra blev han paa Grund af en Mavesygdom indlagt paa Sygehus, hvor han kort efter døde ($\frac{1}{2}$ Aar efter Løsladelsen); den anden blev ved Løsladelsen anbragt paa en kommunal Forsørgelsesanstalt. Ogsaa han døde af en Mavesygdom (ca. 9 Maaneder efter Løsladelsen).

Af de resterende 30 er 10 genindsat i Sikkerhedsforvaringsafdelingen efter Fængselsnævnets Resolution for Overtrædelse af Proveløsladelsesvilkaarene, medens 3 er genindsat efter at have faaet ny Dom til Sikkerhedsforvaring. 1 sidder anholdt som sigtet for ny Forbrydelse. 5 har klaret Prøvetiden paa tilfredsstillende Maade, og 11 er endnu under Tilsyn, idet Prøvetiden endnu ikke er udløbet.

Omsat i Procenter giver det: ca. 43 % er falden tilbage,

6,25 % er døde og 50 % af de Proveløsladte har klaret sig endnu.

Jeg er ganske klar over, at man ikke tør drage nogen Slutning af disse Tal, dertil er Tidsrummet, der er hengaaet efter Løsladelsen, for kort, men det er en gammel Erfaring, at det største Tilbagefald ligger i den første Tid. Den Undersøgelse, jeg har foretaget her, er afsluttet 31. December 1942, og jeg skylder Sandheden at sige, at der endnu er faldet et Par Stykker tilbage efter 1. Januar 1943. Alt taget i Betragtning — Klientel og Tiderne — maa jeg sige, at jeg ikke synes, Tallene er helt afskrækkende, og de er i alle Tilfælde bedre, end jeg havde ventet. Naar der falder en Del Genindsættelser lige efter hinanden, har man i Fængslet Indtryk af, at de næsten allesammen vender tilbage.

De Retningslinier, der er givet for Behandlingen af Fangerne i Sikkerhedsforvaringsafdelingen findes i Motiverne til K. U., der i det store og hele slutter sig til de Motiver, som Professor Torp har givet til sit Straffelovsudkast. Dette er udtrykt særlig klart, hvor Professor Torp gaar ind for helt at erstatte Straffen med en langvarig Sikkerhedsforvaring. I disse Motiver hedder det: »Denne Ordning løser netop de to Opgaver, som disse Forbryderes Særegenhed stiller Lovgivningen, paa den ene Side en virksom Beskyttelse af Samfundet mod den fra dem hidrørende Fare — dertil tjener Langvarigheden — paa den anden Side Gennemførelsen af denne Beskyttelse uden unyttig og uforholdsmæssig Lidelse og deraf følgende nedbrydende Virkning for de skyldige — dette naas ved, at de undergives en Behandling, der saa vidt muligt ikke har andet Ligheds punkt med Straffen end Frihedsberøvelsen og Gennemførelsen af den nødvendige Arbejdstvang«.

Det er den Retningslinie, man har forsøgt at følge, men det er selvfølgelig næsten umuligt at gennemføre dette indenfor et Fængsels Rammer.

Jeg skal sluttelig gøre Forsøg paa at sammenfatte, hvad

jeg har villet paapege med min Redegørelse for, hvorledes Sikkerhedsforvaring er ført ud i Livet, og herunder paa-vise, hvor jeg mener, der kunde være Grund til at søge Ændringer i det bestaaende gennemført.

Det kan ikke nægtes, at Tilgangen baade kvantitativt, men ogsaa kvalitativt har været meget ujævn og uensartet. Der kunde maaske være Grund til at søge alle Sager vedrørende Sikkerhedsforvaring afgjort af den samme Domstol. Man var herved sikker paa at faa ensartede Afgørelser. Muligt man kunde gaa den Vej, man f. Eks. i Sverige har fulgt, at lade Spørgsmaalet om Internering afgøres af et særligt Interneringsnævn. Der vilde for mig intel unaturligt være i, om man f. Eks. henlagde Afgørelsen af Spørgsmaalet om Internering til Fængselsnævnet, der jo i Forvejen træffer Afgørelsen af Løsladelsesspørgsmaalet.

Det vil dernæst være meget ønskeligt, om der aabnes Adgang til at overføre Sikkerhedsforvaringsfanger, der viser sig uegnede til Behandling i Sikkerhedsforvaringsafdelingen, til Psykopatforvaring, ligesom der ogsaa kunde være Grund til at overføre sindssyge Fanger til en særlig Afdeling paa Psykopatforvaringsanstalten.

I denne Forbindelse skal jeg igen understrege, at i alle Tilfælde mentalt suspekte Tiltalte bør underkastes mental Observation paa et Sindssygehospital, hvis der er Tale om Anvendelse af Sikkerhedsforvaring.

Endelig skal jeg til Slut til Overvejelse henstille, at Spørgsmaal om, hvor Sikkerhedsforvaring skal afsones, tages op til fornyet Overvejelse. Med det Belæg, der almindeligvis har været i Sikkerhedsforvaringsafdelingen, er der vel ikke Mulighed for Oprettelsen af en særlig Anstalt, men der maa nødvendigvis skaffes Mulighed for Arbejde, der kan lægge Beslag paa Fangernes Kræfter, og som i større Udstrækning end Tilfældet er nu, kan gøre dem arbejdsduelige og bedre egnede til ved Løsladelsen at kunne paa-tage sig strengt legemligt Arbejde, hvilket de fleste er hen-vist til. Strengt legemligt Arbejde i fri Luft vilde ogsaa

under Afsoningen være af stor Værdi; jeg er sikker paa, at det i mange Tilfælde vilde hjælpe en Fange over mange af de Vanskeligheder, den lange Indespærring uvægerligt medfører.

Det er muligt, at en af Grundene til Domstolenes Tilbageholdenhed med at anvende Sikkerhedsforvaring er den, at der ikke findes en særlig til dette Formaal indrettet Anstalt.

Hvis disse Ting opnaas, mener jeg, man er kommen et godt Stykke frem mod Maalet at skabe Sikkerhed for Samfundet uden unyttig eller uforholdsmæssig Lidelse for de Forvarede.

K. Borgsmidt-Hansen.
